

A Francia emlékmű

Érdekes világ lehetett Pécs a 19–20. század fordulóján. A város lakossága gyarapodott, a német és horvát beszédbe egyre több magyar keveredett, a tüke polgárság pedig felfedezte magának a Mecsek értékeit. A fejlődő város elkezdte benépesíteni a közeli lankákat, épületek és emlékművek jelezték a környező természet bekapcsolását Pécs turisztikai értékei közé.

1891-ben alakult meg a Mecsek Egyesület, amelynek célja „Pécs városának és legközelebbi környékének járható utakkal való összekötése, ... fasorok és ültetvények előállítására, fenntartására” volt. Az egyesületnek köszönhetően készült el – sok egyéb más látnivaló mellett – a Francia emlékmű és a Mecsek-kapu, amelyek mára közkedvelt állomásaivá váltak a Mecseket átszelő turistautaknak.

A Szőlő utca északi végén, egy kiugró szikla szélén látható a Francia emlékmű, ahonnan gyönyörű panoráma tárul a látogatók elé. Az 1908-ban felállított pirogránit monumentum Pilch Andor tervei alapján készült el a Zsolnay-gyárban. Megszületésében közrejátszott a nagypolitika, ugyanis a mind erősebb német orientáció ellenében egyes polgári körök a francia kapcsolatépítést szorgalmazták, e gondolat legjelentősebb pécsi propagálójának pedig Zsolnay Miklós, az ekkorra már Európa-hírű kerámiagyár tulajdonosa számított. Az emlékmű alapgondolatát az adta, hogy a pécsi szájhagyományban erősen élt annak az emléke, hogy a napóleoni háborúk idején több francia katona a Pécsen működő hadikórházban hunyt el, akiket a Mandulásban temettek el, amit a korabeli térképek még „Francia temető” néven illeltek. A század elején folyt levéltári kutatások igazolták a híreket, ugyanis előkerült az itt ápolt katonák jegyzéke, és ebből kiderült, hogy Bonaparte Napóleon 126, többnyire tífuszban meghalt katonája alusza örök álmát a város felett. Az ő nevüket az alapzaton örökítették meg, az emlékmű felállításával pedig élénken foglalkozott a nemzetközi sajtó. Maga az emlékmű egy terméskő talapzaton álló, tizenhat méter magas csonka gúla, tetején egy címerállat, a francia sas, Apáti Abt

Sándor alkotása, déli oldalán pedig francia nyelvű felirat olvasható: „A dicsőséges Nagy Hadsereg katonáinak emlékére, haláluk százéves évfordulója alkalmából, magyar barátaik, lovagias rokonérzésből, 1908.” A feliratot keretező oromzaton a babérkoszorúba foglalt „N” betű Napóleonra utal. Az avatásra 1908. május 31-én került sor, az előzetes hírek szerint még Kossuth Ferenc is tervezte a részvételét, végül azonban, valószínűleg politikai nyomásra, letett erről. Mára mindez múlttá vált, az emlékművet birtokba vették a kirándulók, a távolba szakadt francia katonák pedig háborítatlanul pihennek valahol a közelben.

Hasonló sors jutott a Hunyadi János út egyik felső kanyarulatában, a Pálos templomtól nem messze épült Mecsek-kapunak is, amelyet szintén a Mecsek Egyesület kezdeményezésére emelt Pécs városa 1936-ban. A terméskő építményt Kószeghy Gyula álmodta meg bástyájával, árkádjával, lépcsőivel, egy középkori tündérvár mintájára. Az épület valóban a Mecsek hegység jelképes bejáratának készült, a nevét is innen kapta. A 2001-ben felújított váracska mára a Mecsek egyik legszebb jelképének számít, és innen indult a turistautak többsége a környék különböző látnivalóihoz. Ma már semmi nem utal véres csatára, pedig az 1956-os szabadságharc idején a mecseki láthatatlanok napokig védték sikerrel ezt a pontot, olajat öntöttek a meredek utakra, majd megtámadták a mozgásképtelenné vált páncélosokat. Az építetők valószínűleg nem gondolták, hogy a Mecsek-kapu egyszer a valóságban is őrizni fogja a hegységet. Érdeemes egy pillanatra erre is emlékezni, miközben áthaladunk az árkádok alatt.

LEJEGYEZTE: DR. VARGA SZABOLCS

FOTÓK: MÜLLER NÁNDOR

Pécsi séta rovatunk megjelenését a Grawe Életbiztosító Zrt. támogatja

